

Ospravedlnění jedině z víry (Ga 2,15–21)

Texty na tento týden

Ga 2,15–21; Ef 2,12; Fp 3,9; Ř 3,10–20; Gn 15,5,6; Ř 3,8

Základní verš

„Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.“ (Ga 2,19b.20)

Jak jsme viděli v předchozí lekci, v Antiochii Pavel veřejně napomenul Petra za nedostatek zásadovosti. Petr totiž něco jiného kázal, avšak něco jiného ukazoval svým jednáním. Jeho rozhodnutí vyhýbat se bývalým pohanům, se kterými předtím klidně jedl, vytvářelo obraz, jako by se jednalo o křesťany druhé kategorie – v lepším případě. Jeho chování v sobě neslo poselství, že pokud se chtějí stát plnohodnotnou součástí Boží rodiny a těšit se z požehnání opravdového křesťanského společenství, musí se nejprve podřídit rituálu obřízky.

Co konkrétně Pavel řekl Petrovi během této napjaté situace? Tento týden se budeme věnovat stati, která je pravděpodobně základním shrnutím toho, o co v dané situaci šlo. Tato část obsahuje stručné vyjádření novozákonního poselství. Je velmi důležité, abychom této části správně porozuměli, protože se zde poprvé v Listu Galatským setkáváme s určitými slovy a vyjádřeními, která jsou podstatná nejen pro pochopení evangelia, ale i pro pochopení zbývajících částí Pavlova dopisu Galatským. Mezi tato klíčová slova patří: *ospravedlnění, spravedlnost, skutky zákona, víra*... A nejen víra obecně, ale konkrétně *víra v Ježíše*.

Tento týden si budeme klást otázky, co tyto výrazy znamenají a co se z nich můžeme naučit o plánu spasení.

Ospravedlnění (Ga 2,15–17)

¹⁵My jsme od narození Židé, a ne „hříšní pohané“, ¹⁶víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. ¹⁷Jestliže hledáme ospravedlnění v Kristu, a jsme tedy zřejmě i my hříšníci, je snad proto Kristus služebníkem hříchu? Naprosto ne! (Ga 2,15–17)

Osobní studium

V Ga 2,15 apoštol Pavel píše: „My jsme od narození Židé, a ne hříšní pohané.“ Tato slova musíme chápat v jejich kontextu. Ve snaze získat pro svůj názor křesťany ze Židů začíná Pavel svou argumentaci tím, s čím budou jistě souhlasit – tradičním vnímáním rozdílu mezi Židy a pohany. Židé byli vyvoleným národem. Bůh jim světil svůj zákon a oni se mohli těšit výhodám a požehnáním vyplývajícím ze smluvního vztahu s Hospodinem. Pohané však byli hříšníci. Boží zákon neměl na jejich jednání vliv. Kromě toho se na ně nevztahují smluvní zaslíbení (Ef 2,12; Ř 2,14). A přestože pohané byli z tohoto pohledu jasnými „hříšníky“, v následujícím verši Pavel varuje křesťany ze Židů, aby si nemysleli, že jejich duchovní výsady z nich činí lidi, kteří jsou pro Boha přijatelnější. Jak říká apoštol Pavel: „Vždyť ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn“ (Ga 2,16).

Přečti si text Ga 2,15–17. V těchto verších Pavel používá slovo *ospravedlnění* (resp. *ospravedlněný*) několikrát. Jak rozumíš výrazu „být ospravedlněn“? Viz také Ex 23,7 a Dt 25,1.

Slovo *ospravedlnění* je pro Pavla klíčovým výrazem. *Ospravedlnění* je termín, který se používá u soudu. Je to osvobozující rozsudek, který vynáší soudce, když je člověk prohlášen za nevinného v souvislosti s obžalobou, která byla vůči němu vznesena. *Ospravedlnění* je opakem *odsouzení*. *Ospravedlněný* člověk je z tohoto pohledu považován za nevinného. *Ospravedlnění* však v sobě zahrnuje více než jen omilostnění nebo odpuštění. *Ospravedlnění* je pozitivní výrok, který člověka prohlašuje za spravedlivého. A apoštol Pavel měl naprosto jasno v tom, že za spravedlivé můžeme být jako hříšníci prohlášeni jedině tehdy, pokud „jsme uvěřili v Ježíše Krista“ (Ga 2,16).

„Není jiné téma, kterému bychom se měli více věnovat, častěji je opakovat a upevňovat je v myslích všech, než to, že pro padlého člověka je nemožné dosáhnout nějakých zásluh svými bytí nejlepšími činy. Spasení získáváme jedině skrze víru v Ježíše Krista.“ (FW 19; VS 16)

Aplikace

Přečti si ještě jednou text Ga 2,15–17. Jak k tobě osobně promlouvají tato Pavlova slova? Jak souvisejí s tvou křesťanskou zkušeností? Jak můžeš prožívat realitu těchto slov ve svém každodenním životě?

Skutky zákona (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

Osobní studium

Než se pustíme do vysvětlení slovního spojení „skutky zákona“, potřebujeme pochopit, jaký zákon měl Pavel na mysli. Slovo *zákon* (řecky *nomos*) se v Pavlových listech nachází 121krát (pokud počítáme i List Židům, tak 135krát). Slovo zákon může mít různé významy. Mimo jiné může odkazovat na Boží vůli pro jeho lid, na prvních pět knih Starého zákona (Tóru), na celou Starou smlouvu nebo dokonce na obecné principy. Apoštol Pavel však používá slovo *zákon* především jako odkaz na celou sbírku Božích přikázání, které Bůh dal svému lidu prostřednictvím Mojžíše.

Slovní spojení „skutky zákona“ se velmi pravděpodobně týká všech požadavků, které se nacházejí v přikázáních a nařízeních daných prostřednictvím Mojžíše – morálních i ceremoniálních. Hlavní Pavlovou myšlenkou je, že bez ohledu na to, jak moc člověk usiluje dodržovat a poslouchat Boží zákon, nikdy se mu to nepodaří tak, aby ho díky tomu Bůh ospravedlnil – tedy aby člověka prohlásil za spravedlivého. Důvodem je, že zákon vyžaduje absolutní věrnost a oddanost v myšlenkách i činech – a to nejen někdy, dokonce ani ne jen většinou, ale vždy. Zákon vyžaduje poslušnost nejen některých přikázání, ani ne většiny přikázání, ale všech přikázání. Poslouchat vždy a ve všem.

Spojení „skutky zákona“ ve Starém zákoně nenajdeme a v Novém zákoně se nachází jen u Pavla. Ohromující potvrzení významu tohoto spojení se objevilo v roce 1947 ve svitcích od Mrtvého moře (sbírka spisů, z nichž většina pochází z období 2. století před Kristem až 1. století po Kristu; autorství patří skupině Židů, kteří se nazývali Esejci). Jeden ze svitků nese název, který lze přeložit jako „Důležité skutky Zákona“ (svitek 4QMMT). Tento svitek se věnuje otázkám souvisejícím s biblickým zákonem a vysvětluje, jak předcházet znesvěcení (znečištění) svatých věcí, včetně těch, které odlišovaly a oddělovaly Židy od pohanů. Na konci svitku autor uvádí, že pokud lidé budou následovat tyto „skutky zákona“, budou považováni před Bohem „za spravedlivé“. Na rozdíl od Pavla autor tohoto spisu nenabízí svým čtenářům spravedlnost založenou na víře, ale jen spravedlnost spojenou s určitým způsobem jednání.

Aplikace

Jak se ti daří žít podle Božího zákona? Jakou zkušenost máš s obdobím, kdy ses ze všech sil snažil dodržovat Boží zákon? Jak rozumíš slovům apoštola Pavla v Listu Římanům 3,9–20? Proč podle tebe i dnes mají někteří křesťané pocit, že Bůh nás přijme (a ospravedlní) pouze tehdy, když budeme žít podle zákona? V čem jsou podle tebe příčiny takového chybného postoje?

Víra v Ježíše Krista (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

Osobní studium

Přečti si nejdříve znovu text Ga 2,16 a poté Fp 3,8.9. Pokus se vlastními slovy vyjádřit, co je pro Pavla podstatou ospravedlnění.

Neměli bychom mít pocit, že pro křesťany ze Židů nebyla víra důležitá. Vždyť i oni uvěřili v Ježíše Krista. Jejich jednání však naznačovalo určité vnitřní napětí. Měli totiž pocit, že samotná víra k ospravedlnění nestačí a je třeba ji doplnit poslušností. Jako by poslušnost mohla něco přidat ke skutečnosti, že jsme ospravedlněni. Jejich názor byl, že ospravedlnění získáváme prostřednictvím víry a skutků. Způsob, jakým Pavel opakovaně upozorňuje na rozdíl mezi vírou v Krista a skutky zákona, naznačuje jeho silný odpor vůči takovému „nejen ... ale i“ přístupu. Víra – jedině víra – je základem našeho ospravedlnění.

Pro Pavla však víra není jen jakási všeobecná, abstraktní myšlenka. Víra je pro něj neoddelitelně spojena s Ježíšem. Slovní spojení, které je v Ga 2,16 dvakrát přeloženo jako „víra v Krista“, je mnohem bohatší, než může vystihnout jakýkoli překlad. Řecké slovní spojení *pistis Christou* je totiž možné přeložit dvojím způsobem: „víra v Krista“ nebo „Kristova věrnost“ (jinak řečeno Kristova víra). Oba tyto překlady jsou plnohodnotné a oba jsou správné. Pavlova argumentace je tedy mnohem hlubší, než by se na první pohled mohlo zdát. Ano, jsme ospravedlněni prostřednictvím naší víry v Krista. Současně však tento text naznačuje, že jsme ospravedlněni prostřednictvím toho, co pro nás Kristus vykonal. Do protikladu se tak dostávají naše „skutky zákona“ a Kristovo dílo, které pro nás udělal; *skutky*, které pro nás vykonal díky své věrnosti (tak rozumíme výrazu „Kristova věrnost“).

Víra samotná k ospravedlnění nic nepřidává. Víra není sama o sobě žádnou „zásluhou“. Víra je jen prostředek. Prostřednictvím víry se držíme Krista a toho, co pro nás udělal. Nejsme ospravedlněni na základě naší víry, ale na základě Kristovy věrnosti, ke které se přihlašujeme svou vírou.

Kristus udělal to, v čem všichni selháváme a co nikdo z nás nedokáže: On jediný byl věrný Bohu ve všem, co dělal. Naše naděje spočívá v Kristově věrnosti, ne v naší vlastní. Jde o velkou a důležitou pravdu. I tato pravda vedla k zapálení ohně protestantské reformace. Je to pravda, která je dnes stejně důležitá, jako když ji před pěti sty lety začal kázat Martin Luther.

Jednou z možností, jak současným jazykem vyjádřit Pavlovu myšlenku v Ga 2,16, je: „Víme, že člověka neospravedlní plnění nařízení zákona, ale jen věrnost Ježíše Krista. V Ježíše Krista jsme uvěřili, abychom byli ospravedlněni Kristovou věrností, ne naším vlastním poslušným plněním zákona. Vždyť konání skutků, které vyžaduje zákon, nikoho neospravedlní.“

Aplikace

Přečti si texty Ř 3,22.26; Ga 3,22; Ef 3,12 a Fp 3,9. Jak ti tyto texty v kontextu dnešní lekce pomáhají pochopit nádhernou pravdu o tom, že Kristova věrnost je jediným základem našeho spasení?

Víra, která jedná (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou. (Ga 5,6)

Osobní studium

Pavel velmi jasně a nepochybnitelně ukázal, že víra je pro život křesťana absolutním základem. Prostřednictvím víry se držíme zaslíbení, které máme v Kristu. Ale co je vlastně víra? Co v sobě víra zahrnuje?

Přečti si texty Gn 15,5.6; J 3,14–16; 2K 5,14.15 a Ga 5,6. Co nám tyto verše říkají o víře a jejím zdroji?

Opravdová, upřímná víra je podle Bible vždy odpovědí na Boží čin. Víra není pocit ani postoj, pro které se člověk jednoho dne rozhodne, protože to Bůh vyžaduje. Skutečná víra vychází ze srdce, které prožívá vděčnost a lásku k Bohu za jeho dobrotu. Proto Bible představuje víru vždy jako odpověď na Boží jednání. Například v Abrahamově případě je víra odpovědí na nádherné zaslíbení, které mu Bůh dal (Gn 15,5.6). V Novém zákoně Pavel ukazuje, že víra ve své podstatě vychází z našeho uvědomění si toho, co pro nás Kristus na kříži vykonal.

Přečti si následující texty: J 8,32.36; Sk 10,43; Ř 1,5.8; 6,17; Žd 11,6 a Jk 2,19. Pokud je víra odpovědí na Boží jednání, jaká by tato odpověď měla být? Přemýšlej, co uvedené texty říkají o povaze víry.

Pozorné zkoumání Písma nám odhaluje, že víra v sobě zahrnuje nejen poznání Boha, ale i vnitřní, duševní souhlas nebo přijetí tohoto poznání. Je to jeden z důvodů, proč je tak důležité mít o Bohu co nejjasnější představu. Zkreslené představy o Božím charakteru mohou člověku výrazně komplikovat ochotu Bohu důvěřovat. Ale intelektuální, rozumové poznání evangelia nestačí. Vždyť v tomto smyslu dokonce „i démoni tomu věří, ale hrozí se toho“ (Jk 2,19). Pravá víra totiž ovlivňuje způsob života člověka. V Ř 1,5 apoštol Pavel píše o „poslušnosti víry“. Pavel neříká, že poslušnost je totéž co víra. Má na mysli skutečnost, že opravdová víra ovlivňuje celý život člověka, nejen jeho mysl. To zahrnuje i „předání sebe sama“ našemu Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu. Víra určitě není nějaký izolovaný seznam pravidel, soupis různých „musíš“ a „nesmíš“. Víra souvisí mnohem více s tím, komu důvěřujeme, co děláme a jak žijeme, než s tím, „čemu věříme“.

Aplikace

Jak se víra projevuje ve tvém životě? V čem by byl tvůj život jiný, kdybys nevěřil? V čem podle tebe spočívá hlavní rozdíl mezi věřícím a nevěřícím člověkem?

Víra a život (Ga 2,17–21)

¹⁷Jestliže hledáme ospravedlnění v Kristu, a jsme tedy zřejmě i my hříšníci, je snad proto Kristus služebníkem hříchu? Naprosto ne! ¹⁸Jestliže chci znovu stavět, co jsem dříve zbořil, usvědčuji sám sebe jako viníka před zákonem. ¹⁹Já však, odsouzen zákonem, jsem mrtev pro zákon, abych živ byl pro Boha. Jsem ukřižován spolu s Kristem, ²⁰nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne. ²¹Nepohrdám Boží milostí: Kdybychom mohli dosáhnout spravedlnosti skrze zákon, byla by Kristova smrt zbytečná. (Ga 2,17–21)

Osobní studium

Jedno z hlavních obvinění vůči Pavlovi vycházelo z toho, že jeho verze evangelia, ve které dával důraz na ospravedlnění pouze prostřednictvím víry, povzbuzuje lidi jednat hříšně (Ř 3,8,9; 6,1.2). Pavlovi odpůrci nepochybně argumentovali tím, že pokud zachovávání zákona není podmínkou k tomu, aby nás Bůh přijal, může nám být vlastně úplně jedno, jak žijeme. Je zajímavé, že podobným argumentům musel čelit i Martin Luther.

Přečti si text Ga 2,17.18. Jak Pavel odpovídá na obvinění, že učení o ospravedlnění vírou podporuje hříšné skutky? Jaké argumenty používá?

Pavel odpovídá na obvinění tím nejsilnějším možným způsobem: „Naprosto ne!“ nebo také „V žádném případě!“ Kristus určitě není zodpovědný za to, že člověk, který v něho uvěřil, prohrává boj s hříchem a opakovaně hřeší. Pokud porušíme zákon, přestupníky zákona jsme jen my sami.

Přečti si text Ga 2,19–21. Jak Pavel popisuje své spojení s Ježíšem Kristem? Jak Pavlova odpověď vyvrací námitky, kterými argumentovali jeho odpůrci?

Pavel ukazuje, jak nesmyslná jsou tvrzení jeho odpůrců. Pokud přijmeme Krista vírou, nejde o žádnou nepodstatnou událost. Nejde o žádnou nebeskou hru, při které by Bůh počítal člověka za spravedlivého, aniž by v jeho životě nastala jakákoliv změna. Opak je pravdou! Přijetí Krista vírou je neobyčejně zásadní, radikální rozhodnutí. Zahrnuje v sobě úplnou jednotu s Kristem – sjednocení s jeho smrtí i vzkříšením. V duchovním smyslu Pavel říká, že jsme s Kristem ukřižováni a skončil tak náš starý způsob života založený na sobectví (Ř 6,5–14). Velmi rázně jsme se rozešli s naší minulostí. Vše je nové (2K 5,17). Spolu s Kristem jsme byli také vzkříšeni, abychom v Kristu žili novým životem. Vzkříšený Kristus žije v nás a každý den nás stále více proměňuje ve svůj obraz.

Víra v Krista tedy určitě není záminkou pro život v hříchu. Víra v Krista je voláním k mnohem hlubšímu a bohatšímu vztahu s Kristem, než jaký bychom kdy zažili v náboženství postaveném na zákoně.

Aplikace

Jaký postoj máš k myšlence ospravedlnění pouze na základě víry – bez skutků zákona? Obáváš se někdy i ty, že tento koncept by mohl vést k tomu, že si někdo bude hledat výmluvy a omluvy pro své hříšné jednání? Nebo máš z té myšlenky radost? Vysvětli svůj postoj. Jak tvá odpověď ukazuje na tvé chápání spasení?

Podněty k zamyšlení

„Opakovaně mi bylo ukázáno, jaké nám jako lidu hrozí nebezpečí, budeme-li naslouchat falešnému výkladu učení o ospravedlnění z víry. Celá léta mi bylo ukazováno, že satan pracuje obzvláště usilovně, aby zmátl myšlení v této otázce. Často jsme se zabývali Božím zákonem a předkládali jej shromážděním, aniž bychom poukazovali na Ježíše Krista a jeho vztah k zákonu. Bylo mi ukázáno, že mnohým ve víře bránily scestné, pomýlené názory na spasení, při kterých se kazatelé snažili oslovit srdce špatným způsobem. Již mnoho let vnímám jako naléhavou otázku Kristovy připočtené spravedlnosti. ... Není jiné téma, kterému bychom se měli více věnovat, častěji je opakovat a upevňovat je v myslích všech, než to, že pro padlého člověka je nemožné dosáhnout nějakých zásluh svými byť nejlepšími činy. Spasení získáváme jedině skrze víru v Ježíše Krista.“ (FW 18.19; VS 16)

„Zákon požaduje spravedlnost. Hříšník ji zákonu dluží, nemá však schopnost s žádnou spravedlností přijít. Jediný způsob, jak může hříšník dosáhnout spravedlnosti, je prostřednictvím víry. Prostřednictvím víry může před Boha přinést Kristovy zásluhy a Pán vloží poslušnost svého Syna na účet hříšníka. Kristova spravedlnost je přijata namísto selhání a pádů člověka. A Bůh přijímá, odpouští a ospravedlňuje kajícího, věřícího člověka. Zachází s ním, jako by byl spravedlivý, a miluje ho, jako miluje svého Syna.“ (1SM 367)

Otázky k rozhovoru

1. *V prvním citátu Ellen Whiteová říká, že nic bychom neměli zdůrazňovat více než ospravedlnění z víry. Uvažujte společně ve vaší skupince, zda jsou tato slova pro vás dnes stejně důležitá, jako byla v době, kdy byla napsána. Zdůvodněte své odpovědi.*
2. *Uvažujte o reformaci a o Martinu Lutherovi. Proč bylo Pavlovo poselství tak důležité a živé i pro období reformace a umožnilo osvobodit miliony lidí zpod duchovního otroctví falešných nauk? Jak osvobozuje Pavlovo poselství vás dnes?*

Shrnutí

Petrovo jednání v Antiochii naznačovalo, že bývalí pohané nemohou být skutečnými křesťany, dokud se nenechají obřezat. Pavel upozorňoval na nesprávnost takového uvažování. Bůh nemůže nikoho prohlásit za spravedlivého jen na základě jednání daného člověka, protože nikdo z lidí není dokonalý a bez chyb. V Božích očích můžeme být jako hříšníci ospravedlnění jen přijetím toho, co pro nás Bůh v Kristu učinil.